

Հայագիտական միջազգային երկրորդ համաժողով
“Հայագիտությունը և արդի ժամանակաշրջանի մարտահրավերները”

ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Second International Congress on Armenian Studies
“Armenian Studies and the Challenges of Modern Times”

ABSTRACTS

Второй международный арменоведческий конгресс
“Арменоведение и вызовы современности”

ТЕЗИСЫ ДОКЛАДОВ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
NATIONAL ACADEMY SCIENCES OF THE REPUBLIC
OF ARMENIA
НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ НАУК РЕСПУБЛИКИ
АРМЕНИЯ**

**ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ
“ՀԱՅԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԸ Ե ԱՐԴԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՁԱՆԻ
ՄԱՐՏԱՀՐԱՎԵՐՆԵՐԸ”
17–19 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ, 2013 Թ.**

ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

**SECOND INTERNATIONAL CONGRESS ON ARMENIAN
STUDIES
“ARMENIAN STUDIES AND THE CHALLENGES OF
MODERN TIMES”
17–19 OCTOBER, 2013**

ABSTRACTS

**ВТОРОЙ МЕЖДУНАРОДНЫЙ АРМЕНОВЕДЧЕСКИЙ
КОНГРЕСС
“АРМЕНОВЕДЕНИЕ И ВЫЗОВЫ СОВРЕМЕННОСТИ”
17–19 ОКТЯБРЯ 2013 Г.**

ТЕЗИСЫ ДОКЛАДОВ

**ԵՐԵՎԱՆ
ՀՀ ԳԱԱ “ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ” ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
2013**

ՀՏԴ 941(479.25):391/395=919.81:06

ԳՄԴ 63.3(2Հ)+63.5(2Հ)

Հ 246

**Տպագրվում է
ՀՀ ԳԱԱ հայագիտության և հասարակական
գիտությունների բաժանմունքի
բյուրոյի որոշմամբ**

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Յու. Սուվարյան (նախագահ), Ա. Աղասյան, Պ. Ավետիսյան,
Հ. Գևորգյան, Ա. Իսահակյան, Վ. Կատվալյան, Լ. Հովհաննիսյան,
Մ. Հովհաննիսյան, Ա. Մելքոնյան, Տ. Ա. քին. Պողոսյան,
Գ. Պողոսյան, Ռ.Սաֆրաստյան, Հ. Քոչարյան

Հ 246   Հայագիտական միջազգային երկրորդ համաժողով.
“Հայագիտությունը և արդի ժամանակաշրջանի մարտա-
հրավերները”: Ջեկուցումների դրույթներ. – Եր.: ՀՀ ԳԱԱ
«Գիտություն» հրատարակչություն, 2013. 372 էջ:

Ժողովածուում ընդգրկված են “Հայագիտությունը և արդի
ժամանակաշրջանի մարտահրավերները” խորագրով Հայագի-
տական միջազգային երկրորդ համաժողովի զեկուցումների
դրույթները:

ՀՏԴ 941(479.25):391/395=919.81:06

ԳՄԴ 63.3(2Հ)+63.5(2Հ)

ISBN 978-5-8080-1044-4

© ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչություն, 2013

мусульманского Востока от исходных форм народного зодчества, отображающего тысячелетние традиции – это неоспоримый факт, имеющий вполне очевидную доказательную основу.

Բորիս Գաապարյան (Հայաստան)

ԱՐԵՆԻ-1 ՔԱՐԱՅՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԸ

Արփա գետի հոտում տեղակայված Արենի-1 քարայրի պեղման աշխատանքները սկսվել են 2007 թվականից, ինչի արդյունքում հուշարձանում փաստագրվել են Ք.ա. V հազարամյակի վերջին քառորդից մինչև Ք.ա. IV հազարամյակի կեսերեն ընդգրկող ուշ էնեոլիթյան փուլի նյութկան մշակույթի մնացորդներ պարունակող առնվազն երեք բնակեցման հորիզոններ: Վերջիններս ներկայացված են ամրացված հատակներով, որնաց հետասոցացվող հորերով, ինչպես նաև արտադրատնտեսական և ծխական նշանակություն ունեցող կավակերտ կառուցվածքներով: Դրանց շարքում առանձնանում է քարայրի առաջին դահլիճի ներսում բացված՝ Ք.ա. IV հազարամյակի սկզբով հասակագրվող գինու արտադրական համալիր, որն աշխարհում դեռևս գուցահեռներ չունի և համարվում է հնագույնը և ուղեկցվում է թաղման յուրօրինակ համալիրներով: Ընդհանուր առմամբ քարայրի ներսում առկա առանձնահատուկ միկրոկլիմայի շնորհիվ օրգանական ծագում ունեցող նյութերը խիստ լավ են պահպանվել, ինչի շնորհիվ այստեղից հայտնաբերված գործվածքների, կաշվե, փայտե, ոսկրե, մետաղե առարկաների, ինչպես նաև հնաբուսաբանական ու մարդաբանական մնացորդների ուսումնասիրությունը հնարավորություն է ստեղծում որոշակի պատկերացում կազմել քարայրի հնագույն բնակիչների գյուղատնտեսական և տարաբնույթ արտադրական ու տնտեսական գործունեության, արհեստների, արվեստի, ինչպես նաև ծխական պատկերացումների և աշխարհընկալման մասին: Նշված իրերի շարքում եզակի է առաջին էնեոլիթյան հորիզոնից հայտնաբերված աշխարհի հնագույն կոշիկը, որը հասակագրվում է Ք.ա. IV հազարամյակի կեսերով:

Բացի ուշ էնեոլիթյան շերտախմբից, քարայրում հաջողվել է փաստագրել նաև միջնադարի զանազան փուլերին պատկանող նյութական մշակույթի մնացորդներ, որոնց առկայությունը փաստում է անձավի հետագա ժամանակաշրջաններում ևս օգտագործված լինելու մասին: Միջնադարյան ժամանակաշրջանի գտածոների մեջ առանձնակի հետաքրքրություն են ներկայացնում VII–VIII դդ. հասակագրվող գործվածքների և կարպետների մնացորդները, որոնք հուսալի սկզբնաղբյուր են հանդիսանում հայոց գորգագործական արվեստի զարգացման օրինաչափություններն ուսումնասիրելու համար:

Ընդհանուր առմամբ, Արենի-1 քարայրը հանդիսանում է առաջնակարգ հնագիտական սկզբնաղբյուր, որի համալիր ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս Հայկական լեռնաշխարհում կոմպլքս հասարակությունների ձևավորուման գործընթացը՝ սկսած առնվազը Ք.ա. V հազարամյակի վերջին քառորդից, ինչպես նաև ընդգծում է քարայրների դերն ու նշանակությունն Վայոց Ձորի բնակչության կյանքում:

Лусинэ Гуцян (Россия)

ИЗ ИСТОРИИ ФОРМИРОВАНИЯ ЗАПАДНО-АРМЯНСКИХ КОЛЛЕКЦИЙ РОССИЙСКОГО ЭТНОГРАФИЧЕСКОГО МУЗЕЯ

Благодаря деятельности собирателей Этнографического отдела Русского музея Санкт-Петербурга, в нач. XX в. совершавших экспедиции в Западную Армению, здесь была сформирована значительная коллекция этнографических памятников данного региона, являющихся важным источником по истории и традиционной культуре армян, оказавшихся за пределами указанных территорий, вне собственного исторического культурного ландшафта. Сохраненные во время вынужденного переселения предметы, переданные затем в музеи Армении, США, Великобритании, и др. стран, а также в частные коллекции, не имеют тех преимуществ, которые представляют сформированные на основании научных знаний своего времени коллекции РЭМ.

История комплектования армянских фондов РЭМ и собранные

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

СОДЕРЖАНИЕ

Contents

1. ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

РУБЕН АТОЯН

Методика создания серии обзорных карт армянского исторического и культурного наследия на примере «карты армянских колоний на землях речи посполитой» 3

VAROUJAN AHARONIAN

The places and paths of armenians' presence in rome over the centuries 5

ՔՆԱՐԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆ

Հայապահպանության եվ հողապահպանության դրսեվորումը ամն հայ համայնքում պատմական տարբեր շրջափուլերում 6

ՎԱՀՐԱՄ ԲԱԼԱՅԱՆ

ԼՂԻՄ կարգավիճակը խորհրդային միության վարչաքաղաքական համակարգում 7

ՎԱՀԱՆ ԲԱՅԲՈՒՐՅԱՆ

Հայերը և լեվանտյան առեվտուրն ու2 միջնադարում 8

ԱԶԱՏ ԲՈԶՈՅԱՆ

Կիլիկյան Հայաստանը բյուզանդական կայսրության ընկալումներում (կոմսենոսների դարաշրջան) 10

ՕԼԵՔՍԱՆԴՐ ԲՈԺԿՈ

Կամենեց-Պոդոլսկ քաղաքի հայ տարեգրությունը որպես XVI-XVII դարերի կարևոր պատմամշակութային հուշարձան 11

ԷԴՈՒԱՐԴ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Հայաստանի և այլ երկրների պատմության թուրք-աղդեջանական կեղծարարությունների քննադատությունը 13

АНДЖЕЙ ЗЭМБА

Армянский вопрос в политической и гуманитарной деятельности поляков и Польши в XIX и в первой половине XX века 14

ԿԱՐԵՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Հայաստանի երկրորդ (խորհրդային) հանրապետության պատմության հիմնահարցերի ուսումնասիրության արդի վիճակը 16

ԱԼԲԵՐՏ ԽԱՌԱՏՅԱՆ

Ամիրայությունը որպես դաս պոլսահայ համայնքում (18-րդ դարի երկրորդ կես-1860-ական թթ.) 18

DICKRAN KOUYMJIAN

Codicology and the present state of Armenian manuscript studies 19

HEIKO CONRAD Reflections concerning an edition of the history of Armenia by Kirakos Gandzakec'i in the german language	23
BALINT KOVACS On the myths of belonging to the origin: armenians about hungarians and themselves in transylvania	25
ИРИНА ГАЮК Роль армянских колоний в развитии юго-западного региона Украины	26
ՄՀԵՐ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ ԼՂՀ զինված ուժերի շինարարության լուսաբանումը և տեղեկության անվտանգությունը	27
ВИАДА АРУТЮНОВА-ФИДАНИЯ Роль армян-халкидонитов в Армении, Византии и странах византийского культурного круга	29
ՄՀԵՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ Համացանցային քարոզչության հակահայկական դրսևորումները	31
ՌՌԲԵՐՏ ՂԱԶԱՐՅԱՆ Խեթագիտությունը Հայաստանում. ներկա, անցյալ եվ ապագա	32
ԱՐՏԱԿ ՄԱՂԱՆՅԱՆ Արցախի մեկիբությունները	34
ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՏԹԵՈՍԵԱՆ Ամերիկեան հակագաղթականական հոսանքը եւ հայերը (1890-1914)	36
ՀԱՅՐԱՊԵՏ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ Գագիկ ա-ի արտաքին քաղաքականությունը	37
ԷԴՈՒԱՐԴ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ Հայաստան-Սփյուռք հարաբերությունները. սպասումներ և իրականություն	39
ԷԴԻԿ ՄԻՆԱՍՅԱՆ Հայաստանի երրորդ հանրապետության պատմության ուսումնասիրության վիճակն ու հայ պատմագիտության խնդիրները	40
ՖԵԼԻՔՍ ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ Մխիթարյան միաբանության անդամները Նապոլեոն Բոնապարտի մասին	42
CLAUDE MUTAFIAN About some classical mistakes concerning Cilician Armenia	43
ԱԼԲԵՐՏ ՄՈՒՇԵՂՅԱՆ Հայկազունիների հարստության վերականգնումը ուրարտուում մ.թ.ա. 585 թ. և նրա հիմնադիր արմենիոս թագավորը	45
ԱԼԵՔՍԱՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆ «Առանշահիկ – Միիրանեան» տոհմաբանական առասպելի պատմական հիմքը	47

ԱՐՏԱՇԵՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐՅԱՆ	
Զաքարյան Հայաստանի իրավական կարգավիճակի շուրջ	49
MARIE-ANNA CHEVALIER	
The charitable and hospital practices of the military orders and the Armenian sovereigns: parallels and cross-checkings	51
ANNA SIRINIAN	
The Armenians in medieval Rome	51
ՄԱՆԵԱ (ԷՌՆԱ) ՇԻՐԻՆՅԱՆ	
Ակնարկներ հայ միջնադարյան դպրության պատմությունից	53
ВЛАДИМИР ПОНОМАРЁВ	
Исторический аспект этнополитического конфликта в Нагорном Карабахе (взгляд российского исследователя на проблему)	54
MARIYA ROMANOVA	
Les eptions en cilicie, première rencontre avant la confrontation	56
ИРИНА СКВОРЦОВА	
Армянские текстильные мануфактуры речи посполитой	59
КЖЫШТОФ СТОПКА	
Армяне и армянский вопрос в польской политике с XV до XVIII века	59
GÉRARD DEDEYAN	
The military role of the armenians in Cyprus	62
ԳԱԲՐԵԼԼԱ ՈՒԼՈՒՀՈՃԵԱՆ	
Արեւելեան եւ կեդրոնական եւրոպայի մէջ հայոց վաղ ներկայութեան նոր վկայութիւն մը՝ Ֆիրենցիի Մեդիչեա Լաւրենցիանա գրադարանի ձեռ. s. Marco 790	65
ISABELLE AUGÉ	
Reflections on the letters of nerses šnorhali and the functions in the 12 th century	66
2. ՀԱՌԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱԶԳԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ	
ԼԵՈՆ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ	
Ազգային եվ ստալինյանի միջև. Թամանյանի Երևանը մշակութաբանի տեսակետից	67
ՊԱՎԵԼ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ	
Հայաստանի Հանրապետության հնագիտական ուսումնասիրությունների հիմնական արդյունքները եվ հեռանկարները	69
ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԵՇՅԱՆ	
Հայոց ցեղասպանությունը հնագիտության մարտադաշտում	70
ՄԻՔԱՅԵԼ ԲԱԴԱԼՅԱՆ	
Վանի թագավորությունում առյուծի ծիսական որսի շուրջ	70
ԿԱՐԻՆԵ ԲԱԶԵՅԱՆ	
Հայկական ժողովրդական արվեստի զարգացման դինամիկան. ավանդույթ և արդիականություն	73

ВЛАДИМИР БЕСОЛОВ

Закономерности формирования храмов центрально-купольной архитектуры раннехристианских стран армянского нагорья и кавказа в свете индоевропейской дилеммы “orient oder rom” 74

ԲՈՐԻՍ ԳԱՍՊԱՆՅԱՆ

Արենի-1 քարայրի ուսումնասիրության հիմնական արդյունքները 77

ЛУСИНЭ ГУШЯН

Из истории формирования западно-армянских коллекций российского этнографического музея 78

ԵՐՎԱՆԴ ԳՐԵԿՅԱՆ, ՀԱՍՄԻԿ ՀՄԱՅԱԿՅԱՆ

Միապաշտության դրսևորումները հայկական լեռնաշխարհում (նախաքրիստոնեական ժամանակաշրջան) 81

ԼԱՐԻՍԱ ԵԳԱՆՅԱՆ

Աստղի պատկերով հմայաթաս մեծ սեպասարի վաղբրոնզեդարյան սրբարանից 82

ԱՆՈՒՇ ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆ

Վարդանանց պատմությունը եվ հայ հասարակությունը 83

ԺՈՐԵՍ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Հին Հայաստանի մայրաքաղաք Արտաշատի արխիվները 85

ЮРИК АРУТЮНЯН

Проблемы интеграции армянского этноса в мировом пространстве: потенциал армянской диаспоры в России 86

ՄԻՄՈՆ ՀՄԱՅԱԿՅԱՆ

Ուրարտահայկական երկու նոր փոխառնությունների մասին 89

ՍՈՒՐԵՆ ՀՈԲՈՍՅԱՆ

Գինեգործության ժողովրդական հմտությունները Լոռու և Տավուշի մարզերում 91

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄԱՐՈՒԹՅԱՆ

Ղարաբաղյան շարժման կամ հայկական հեղափոխության (1988-1990) հիմնական առանձնահատկությունները 92

ԼԱՈՒՐԱ ՄԵԼԻՔՅԱՆ

Աշխարհի արժեքային պատկերի արտացոլումը հայկական բարեմադրանքներում 93

ՀՈՒՄԻԿ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ

Մետաքսի ճանապարհի վաղցձորյան հանգույցի պաշտպանական համակարգը 95

ԳԱՅԱՆԵ ՇԱԳՈՅԱՆ

Հայկական հարսանիք. վերակազմությունից ապակազմություն 97

ԱՐՄԵՆ ՊԵՏՏՐՈՍՅԱՆ

Շնտանիքի նահապետի կոչումները հայերենում 8

ՀԱՄԼԵՏ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ Հուշարձանը և հասարակությունը. Արցախի Տիգրանակերտ	100
ՍԱՐԳԻՍ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ Սևանա լճի պաշտամունքը եվ դրա հետևանք տեղանունները	101
ԳԱԳԻԿ ՍԱՐԳՍՅԱՆ Հայոց եկեղեցու թեմերի ստեղծման վիճակն վկայագրերը	102
KONRAD SIEKIERSKI Armenian files of the keston center for religion, politics, and society archive: an overview of an important source for the armenian studies	104
ՀԱԿՈԲ ՍԻՄՈՆՅԱՆ Վերին նավերի արքայական դամբարանը	105
ՆՎԱՐԴ ՏԻՐԱՑՅԱՆ Արգիշտիի իսկի ղամբարանադաշտի թաղման ծիսակարգը	106
ՊԱՏՐԻԿ ՏՈՆԱՊԵՏՅԱՆ Նոր պրպտումներ երեքույք հնավորում	107
3. ԼԵԶՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	
ԱՆԱՀԻՏ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ Հայերենից փոխառյալ գործիքանիշ բառերը անդրկովկասյան տարածաշրջանի այլ լեզուներում	110
ՅՈՒՐԻ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ Ժամանակակից հայերենի նորմավորման հարցեր	110
ՍԱՐԳԻՍ ԱՎԵՏՅԱՆ Հորանցի դիրքում I եւ ս ձայնավորների կայունության աստիճանը բառասկզբում և բառամիջում	112
ԱՐՄԻՆԵ ԳԱԳԻՆՅԱՆ Քերականացման փուլերը և չափանիշները	114
ԱՆԱՀԻՏ ԳԱԼՍՅԱՆ Հայերեն լեզվաբանական տերմինների գործածության եվ կանոնարկման հարցեր	115
ՄԵԼԻՆԷ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ Այսօրուայ հայկական իրականությունը՝ արեւմտահայերեն մեջբերումներով արելեյահայերեն մասնագիտական ուսումնասիրության խոչընդոտները. գիտական ստանտարտի մը անհրաժեշտությունը	116
ԳԱՅԱՆԵ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ Դիտարկումներ հայերենի բարբառների եղանակաժամանակային համակարգերի գուրգադրական քննության շուրջ	117
ԳՈՀԱՐ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ Հայերենի եվ անգլերենի հուզագնահատողական արտահայտությունների ձևախմբատային հարաբերակցությունը	119

ՍՈՒՍԱՆԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ Գրիգոր Տաթևազու «Գիրք հարցմանց»-ի նորահայտ բառերի բառակազմական կադա- պարները	120
JASMINE DUM-TRAGUT Armenian studies in german-speaking europe in the 21st century: at the turning point between new challenges and dangers.	122
ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԶԱՔԱՐՅԱՆ Լեզվաշինության արդի խնդիրները հայերենի մրցունակության բարձրացման տեսանկ- յունից	123
ԼԵՈՆԻԴ ԹԵԼՅԱՆ Շարահյուսական հոմանիշության չափանիշների մասին	125
ՌՈՖԵԼՏ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ Դասական հայերենի հնչույթային համակարգը	126
ԱՄԱԼՅԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ Արդյոք պատահական է հայերենի եվ շվեդերենի հոդի նմանությունը	127
ԼԱԼԻԿ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ Ճանաչողական լեզվաբանության հարցեր	128
ՀԱՄՄԻԿ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ «Ճանապարհ» հասկացության բառանվանումների գործառական-ծագումնաբանական քննությունը հայերենի բարբառներում	129
ՎԻԿՏՈՐ ԿԱՏՎԱԼՅԱՆ Տարբերակայնությունը իբրև բարբառի կարեվոր հատկանիշ	131
ՎԱԶԳԵՆ ՀԱՄԲԱՐՉՈՒՄՅԱՆ Նկատառումներ ՀԱՃառյանի «Հայերեն արմատական բառարանի» ստուգաբանություն- ների վերաբերյալ	133
ԽԱՉԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ Անձնանունները XIV-XV դարերի հայերեն ձեռագրերի հիշատակարաններում	135
ՆԱԶԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ Վերլուծական կազմություններ հոմանիշների՝ XVIII դարի ձեռագիր բառարաններում 136	
ԼԻԱՆԱ ՀՈՎՍԵԹՅԱՆ, ՇՈՒՇԱՆ ԱՍԻԼԲԵԿՅԱՆ Հոլովական զուգաձեռությունները V դ. պատմագրության լեզվում	137
ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ՄԵՍՐՈՊՅԱՆ Քրիստոնեական խորհրդանիշների բարբառային դրսևորումները	138
ԺԱՆՆԱ ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ Բայի երկրորդական նկարագրական ժամանակները հայերենի արևելյան խմբակցության բարբառներում	140
ԳԱՅԱՆԵ ՄԽԻԹԱՆՅԱՆ Երաժշտական հասկացությունները Աստվածաշնչում	141

ԳԱՐԻԿ ՄԿՐՏՅԱՆ Միջին հայերենի տարբերակվածության հարցը հայագիտության մեջ	142
ԱՆԱՀԻՏ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ, ՕՖԵԼՅԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ Վարդան պատմիչի “Պատմություն թաթարաց” աշխատության բառապաշարի բառակազմական վերլուծություն	144
ՄԻԼՎԱ ՊԱՊԻԿՅԱՆ Նեո(ն) բառի մասին	145
ԼԻԼԻԹ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ «Երկրաչափություն եզլիտին» երկի գիտաբառերն ու դրանց պատմական զարգացումը	
ՆՈՐԱՅՐ ՊՈՂՈՍՅԱՆ 16-17-րդ դարերի հայերեն գրավոր աղբյուրների բնութագիրը	146
ԱՐՄԵՆ ՄԱՐԳՍՅԱՆ Ղարաբաղի բարբառը 19-20-րդ դարերի լեզվաբանական ուսումնասիրություններում ..	149
ԱՐՏԵՄ ՄԱՐԳՍՅԱՆ Մանուկ Աբեղյանը եվ արդի հայ ուղղագրության խնդիրը	150
ՆԵԿՏԱՐ ՄԻՄՈՆՅԱՆ Հնդեվրոպական ձայնդարձի արտացոլումը հին հայերենի բայարմատներում	152
ՀԵՆՐԻԵՏԱ ՍՈՒՔԻԱՍՅԱՆ Բժշկագիտական տերմինաբանություն և լեզու	153
ՆԱՐԻՆԵ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ Ժամանակակից հայերենի գրական նորմերի աղավաղումը համացանցում (սոցիալական ցանցերում)	155
ՌՈԲԵՐ ՏԵՐ-ՄԵՐԿԵՐԵԱՆ Հայոց գրական երկու տարբերակների փոխզարգացման հեռանկարները	157
ԱՆԱՀԻՏ ՏՈՆԱՊԵՏՅԱՆ-ԴԵՄՈՊՈՒԼՈՍ Հայերենի բարբառագիտական ատլասի նշանակությունը արեալային լեզվաբանության համար	158
4. ԳՐԱԿԱՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	
HÉLÉNA DÉMIRDJIAN “The fool” by raffi, an initiatory novel	160
ՎԱՐԴԱՆ ԴՆՐԻԿՅԱՆ Հայ միջնադարյան ծիսական գանձերը	161
AELITA DOLUKHANYAN The contemporary validity of french armenologist saint-martin’s masterpiece	163
MAKA ELBAKIDZE, IRMA RATIANI The imige of st. Nino in Georgian and armenian sources	165
ԱՎԻԿ ԻՍԱՀԱԿՅԱՆ Ավետիք Իսահակյանը եվ Հայկական հարցը	166

ՍՈԿՐԱՏ ԽԱՆՅԱՆ Արդի արձակի զարգացման միտումներն Արցախում	168
ԿԱՐԵՆ ԽԱՆՅԱՆ Հովհաննես Աղաջանյանի «հեղափոխական դար» գրքի մոտիվները	169
ՎԼԱԴԻՄԻՐ ԿԻՐԱԿՈՍՅԱՆ Հովհաննես Թումանյանի ստեղծագործությունը	170
Տ. ՏԱԹԵՎ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՀԱԿՈԲՅԱՆ Արեվելյան Եվրոպայի հայության Անիից եկած լինելու ավանդության գրական սկզբնաղբյուրները	172
ՍԱՐԳԻՍ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ Մանուկ Աբեղյանը և հայագիտական նոր մտքի սկզբնավորումն ու զարգացումը	174
ՍՈՒՄԱՆՆԱ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ «Դաշնակցական գործի» արձագանքների պատմությունից (Հովհ. Թումանյան և ուրիշ- ներ)	176
ԹԵՀՄԻՆԱ ՄԱՐՈՒԹՅԱՆ Միմոն Միմոնյանի <<Լեռնականներու վերջալույսը>> ժողովածուն	178
ԵՎԱ ՄՆԱՅԱԿԱՆՅԱՆ Թումանյանի ստեղծագործությունների գնահատումը <<Մշակի>> էջերում	180
ИРИНЕ МОДЕБАДЗЕ Кавказские реалии в современной грузинской прозе (Ака Морчиладзе)	182
ՍԱՄՎԵԼ ՄՈՒՐԱՂՅԱՆ Պատմության արդիականությունը եվ նրա դրսևորումը մեր ժամանակներում	185
ՀԵՐԻՔՆԱԶ ՈՐՄԿԱՆՅԱՆ Աշխարհի և մարդու փոխհարաբերության Շնորհալու ընկալումը	186
ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ Հին արևելյան խրատները մխիթար գոշի "Խրատք ոգեշահք"-ում	187
ՄԵՐԳԵՅ ՍԱՐԻՆՅԱՆ Մեթոդաբանական նորոգության միտումները արդի գրականագիտության մեջ	188
ԼԻԼԻԹ ՍԱՖՐԱՍՅԱՆ Հայի կերպարը ժամանակակից իրանական արձակում. Շահրնուշ Փարսիփուր, "Ասիյեն երկու աշխարհների միջև"	190
ԱԲՐԱՀԱՄ ՏԵՐԵԱՆ Նարեկացույ տաղերուն խորիմաց պատկերները	192
ԺԵՆՅԱ ՔԱՆԱԹԱՐՅԱՆ Արդի հայ գրականության ճանաչողական նշանակությունը	192
5. ԱՐՎԵՍ ԵՎ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ԱՐԱՐԱՏ ԱՂԱՍՅԱՆ Մոռացված անուն. նկարիչ եվ ճարտարապետ Քրիստափոր (Խաչատուր) Հուսիկյանց	

(1840-1910)	195
ԱՆՆԱ ԱՍԱՏՏՅԱՆ Դանիել Ղազարյանի ստեղծագործական ժառանգությունը	196
ԱՆՆԱ ԱՐԵՎԵՍՏՅԱՆ Գրիգոր Գալասարյանի երաժշտագիտական ժառանգությունը	198
ԱՇՈՏ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ Գազիկ Արծրունու պալատի հորինվածքային առանձնահատկությունները	200
ԼԻԼԻԹ ԵՐԱՋԱԿՅԱՆ Հայ երաժշտարվեստի մեկնությունները օտար աղբյուրներում	201
ԺԱՆՆԱ ՋՈՒՐԱԲՅԱՆ Ժողովրդական և դասական նվագարանների համատեղումը հայ կոմպոզիտորների գործիքային մշակումներում (1980-ականներից հետո)	203
АНДРЕЙ ИВАНОВ Градостроительное наследие Еревана: вернакуляр vs. Модернизм	204
МИХАИЛ КОКЖАЕВ Александр Арутюнян. особенности композиторского стиля	206
ՍՈՒՐԱԴ ՀԱՍՐԱԹՅԱՆ Հայաստանի XIII-XIV դդ. երկհարկանի եկեղեցիների ճարտարապետությունը	207
VREJ HAROUTOUNIAN The effects of independence on the urban landscape of Yerevan	208
ՀԵՆՐԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ Թեոն Ալեքսանդրացու «Յաղագս ճարտասանական կրթութեանց» երկի 13-րդ պարա- գրաֆը	209
АРМЕН КАЗАРЯН Архитектурные новации ансамбля и построек Оромоса	210
ՎԻԳԵՆ ՂԱԶԱՐՅԱՆ Արտաշես Հունանյան նկարիչը	211
ՅՈՒՐԻ ՅՈՒԶԲԱՇՅԱՆ Կոմիտասի երաժշտամանկավարժական հայացքների համամարդկային նշանակու- թյունը	212
ТАТЬЯНА ЮРЬЕВА Армянские художники в Петербурге. Минас Аветисян (1928-1975), Левон Лазарев (1928- 2004), Завен Аршакуни (1932-2012). противостояние действительности и гармония в творчестве	214
ՄԶԵՐ ՆԱՎՈՅԱՆ Շարականի կարգի կառուցվածքն ու մի քանի բնութագրերը	217
ՏԱԹԵՆԻԿ ՇԱԽԿՈՒԼՅԱՆ Կոմիտաս և Բարսեղ. հետազոտական եվ ստեղծագործական գույզահեղուկներ	218

ЗБИГНЕВ ШМУРЛО Армянские хачкары в Польше	219
НАТАЛЬЯ ПИНТВЕРЕН Микаэл Таривердиев – музыкальный киносценарист принципы драматургической организации музыкального материала	222
СВЕТЛАНА САРКИСЯН Тигран Мансурян: реквием как идея и как жанр	225
ТАТЕВИК САРГСЯН Армянский храм Святой Рипсиме в Ялте	226
ՌՈՒԶԱՆ ՍԱՐՅԱՆ Մարտիրոս Մարյանի գրքարվեստը	228
DIANA K. TER-GHAZARYAN Spaces of diaspora investment: urban transformations and transnational linkages in the landscape of Yerevan	230
ԴԱՎԻԹ ՔԵՐԹՄԵՆՋՅԱՆ Անկախության ժամանակաշրջանում կառուցված հայկական եկեղեցիների դասակարգման հարցի շուրջ	230
6. ՀԱՅ ԻՆՔՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԽԴԻՐՆԵՐ	
ԱՇՈՏ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ «Հայորդյաց տուն» կենտրոնների դերը սփյուռքում ազգային ինքնության պահպանման առաքելության մեջ	232
ЛЕВОН БАТИЕВ Армяне юга России: особенности формирования диаспоры и этнонациональной идентичности	233
ՄԽԻԹԱՐ ԳԱԲՐԻԷԼՅԱՆ Հայաստանյան առօրյա ազգայինության եվ էթնիկ ինքնության խորհրդային պատմությունը	235
ՆՎԱԴԴ ԵՐԱՋԱԿՅԱՆ Ազգային ինքնության դրսևորումները հայկական եվ բրիտանական ժամանակակից գրական երկերում	236
ՄԵՅՐԱՆ ԶԱՔԱՐՅԱՆ Ազգայինը և քաղաքացիականը հայոց ինքնության արդիականացման գործընթացում 237	
ՍՈՒՐԵՆ ԶՈԼՅԱՆ Ազգային ինքնության հիմնահարցը. իմաստաբանական և մշակութաբանական վերլուծություն	239
БУРАСТАН ЗУЛУМЯН Историософия литературы. истоки. творчество армянских символистов	241
ՆԱԴԻՆԵ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ Արժեքային կոդմուրդումները Հայաստանում. տարիքային դիմապատկերի սոցիալական փոփոխությունների համատեքստում	244

ՌՈՒԶԱՆՆԱ ՍՍՏՈՒՐՅԱՆ

Ճամփորդող ինքնություն. ուսեստը հայ միգրանտների ինքնության համատեքստում 246

ПЕТР КВИАТКИЕВИЧ

Армяне и Армения - восприятие проблем, связанных с Нагорно-Карабахским конфликтом, в польской науке и публицистике 247

ՓՕԼ ՀԱՅՏՈՍԹԵԱՆ

Մփխորահայ հաստատութենական մշակոյթը եւ ինքնութեան խնդիրներ 249

СВЕТЛАНА АРУТЮНЯН

Гражданская идентичность: психологический ракурс 250

GENEVIEVE WERNER

Contemporary Armenian art in the middle east: visualizing nuanced national identities in the work of Vartan Avakian and Hrair Sarkissian 252

ԳԱԳԻԿ ՍՈՂՈՄՈՆՅԱՆ

Ազգային ինքնություն եվ սոցիոմշակութային անվտանգություն 254

ՎԵՐԺԻՆԵ ՄՎԱԶԼՅԱՆ

Ինքնության դրսևորումը ամերիկահայոց բանավոր ավանդության մեջ (ըստ 1979, 1989, 2001, 2008 թթ. անձնական գրառումների և ազգաբանական դիտարկումների) 256

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՏԱԳԷՄԵԱՆ

Ճակատագրակից ինքնութիւններ. զուգահեռներ հայ եւ քրտական ինքնութեանց մարտահրաւերներու 257

АЛЛА ТЕР-САРКИСЯНИ

Современная этнокультурная ситуация в Нагорно-Карабахской республике 258

ՏԻԳՐԱՆ ՔՈՉԱՐՅԱՆ

Ազգային ոգով մարտունակ զինվորականի կերպարի անհրաժեշտությունը Հայաստանի Հանրապետությունում 261

7. ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԽԴԻՐՆԵՐ

ՄԱՐԻ ՌՈԶ ԱԲՈՒՄԵՅՅԱՆ

Հայոց ցեղասպանության արտացոլումը Հակոբ Օշականի գործերում 263

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ԱԼՎՐՑՅԱՆ

Հայության մնացորդացի խնդիրները Թուրքիայի հարապետությունում 265

ՄԵԼԻՆԵ ԱՆՈՒՄՅԱՆ

Ցեղասպանության հանցագործների դատապարտումը երիտթուրքերի 1919-1921 թթ. դատավարությունների օրինակով 266

ԱՐԱՀԻՏ ԱՍՏՈՑԱՆ

Հայերի ունեզրկումը օսմանյան կայսրությունում 1914-1923 թթ. 266

ԱՐԱՀԻՏ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Զարեհ արք. Ազնավորյանի հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակին նվիրված «Շարական ապրիլեան նահատակաց» խորագրով ձայնագրյալ կարգընտրոյա շարակա-նագրոյան նմուշ 268

ՋԵՄՄԱ ԲԱՌԱՍՅԱՆ Հայոց ցեղասպանությունը և հայ բարբառները	269
ՍԵՂԱ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ Հայոց ցեղասպանության արժարժույթները լեզվաճանաչողական մեկնակետից	270
АНУШАВАН ЗАКАРЯН Русские литературные деятели об армянском вопросе и геноциде армян (10-е годы XX века)	272
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐՈՒՆԻ Գերմանիան եվ մեծ եղեռնը	273
ԱՆՈՒՇ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ Հայոց «լքյալ գոյքի» յուրացման եվ վերաբաշխման ինստիտուցիոնալ մեխանիզմները թուրքիայում (օսմանյան եվ քեմալական շրջաններ)	274
ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ՂԱՄԲԱՐՅԱՆ Հայկական հարցն ամեն ներկայացուցիչների պալատում 1918 թ. Սկզբին	276
ԼՈՒՍԻՆԵ ՂԱՐԱԽԱՆՅԱՆ Թուրքիայի կանխամտածված ամենեզիան (քաղաքական նիհիլիզմի հոգեվերլուծական փորձ)	277
ԱՐՄԵՆ ՄԱՐՈՒՔՅԱՆ Հայոց ցեղասպանության հետեվանքների հաղթահարման նոր հայեցակարգի ընդունման անհրաժեշտությունը	280
ՔՐԻՍՏԻՆԵ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ Հայկական տարածքների պահանջատիրության խնդիրը թուրքական և արևմտյան մամուլում (1945-1947 թթ.)	281
ԱՐԱ ՊԱՊՅԱՆ Հայաստանի Հանրապետության տարածքային ամբողջականության վերականգնումը. հիմնախնդիրներն ու հեռանկարները	282
ՎԵՐԱ ՄԱՀԱԿՅԱՆ, ՎԱԶԳԵՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ Թուրքիայի վարչապետության հանրապետական արխիվի փաստաթղթերում հայերի իրավունքների սահմանափակումների շուրջ	283
ՆՎԵՐ ՄԱՐԳԱՍՅԱՆ Ցեղասպանության դասերը շարունակվող մարտահրավերներ	285
ՌՈՒԲԵՆ ՍԱՖՐԱՍՅԱՆ Թուրքական պաշտոնական վավերագրերը հայոց ցեղասպանության նախապատ- րաստման մասին	287
ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ Հայ – թուրքական հարաբերությունների խնդիրը սփյուռքահայ հասարակական – քաղա- քական մտքի գնահատմամբ (1920-1930-ական թթ.)	288
ՀԱՄՄԻԿ ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ Ցեղասպանությունը և օսմանյան նախարարական ու դիվանագիտական հայկական անձ- նակազմը	289

ՎԼԱԴԻՄԻՐ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

Հայոց ցեղասպանության և ողջակիզման համար միջազգային իրավական պատասխանատվության հիմքերի հիմնահարցը. Ընդհանրություններ և տարբերություններ 290

BARLOW DER MUGRDECHIAN

The theme of genocide in twentieth century Armenian – American literature 291

8. ՀԱՅ ՓԼԻԽՈՓԱՅԱԿԱՆ, ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄԻՏՔԸ

Ձեռնբեբերման մեթոդի շինարարական հիմունքները

ՍԵՆ ԱՐԵՇԱՏՅԱՆ

Մարգիս բերիացի – անհայտ հայ փիլիսոփա 294

ՅՈՒՐԻ ԳԱՄԴԱՐՅԱՆ

Ղազար փարպեցու սոցիոլոգիական հայացքները 294

ՀԱՄԼԵՏ ԳԵՈՐԳՅԱՆ

Արիստոտելի փիլիսոփայական եվ տրամաբանական գրվածքների հայերեն թարգմանությունների եվ մեկնությունների բնորոշ առանձնահատկությունների մասին 297

IREN YERESYAN

Stress, coping and well-being among minority and majority groups: a comparison between armenian and turkish adolescent 299

HAROLD TAKOOSHIAN

Ethnic identification among u.s. armenian-ancestry behavioral scientists 300

ՄԱՐԻԱ ԹԵՈՍՅԱՆ

ՄԵԼԻՆԷ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

Հոգեբանական պրակտիկայի արդի վիճակը Հայաստանում եվ զարգացման հեռանկարները 301

ՅԱԿՈՎ ԽԱՉԻԿՅԱՆ

Համառոտ ուրվագիծ հայ էսթետիկական մտքի պատմության ուսումնասիրության 303

ԱՅԱՏ ԽԱՇԱՈՅ

Армяно-швейцарские отношения 305

ԳԱԳԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հայագիտությունը որպես անվտանգության «կրիտիկական ենթակառուցվածք» 306

ԳԱԳԻԿ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

Հայաստանի իրավական համակարգը եվ իրավունքի աղբյուրները IV-IX դարերում ...307

ՎԱԼԵՐԻ ՄԻՐՋՈՅԱՆ

Իշխանության եվ առաջնորդման ըմբռնումը հայ կառավարչական մտքի շրջանակներում 308

ԿԱՌԼԵՆ ՄԻՐՈՒՄՅԱՆ

Ազգային միտքը արդի մարտահրավերների համատեքստում 310

ՌԻՄԱ ՄԻՐՈՒՄՅԱՆ

Խորեն Աշըգյանի քաղաքական դավանանքը XIX դարի հայ փիլիսոփայա-քաղաքական մտքի համատեքստում 312

ԼԼՈՐ ՇԻՐԻՆՅԱՆ	
Վահան Նավասարդյան. [թուրքական] նեղուցները գեոստրատեգիական կոմբինացիաների հանգույցում (ռայական վեկտոր)	314
ԱՇՈՏ ՈՍԿԱՆՅԱՆ	
Գայթակություն շափելը ակնությամբ („հայկականության,, ֆենոմենը Զարյան – Օշական – Զարենց եռանկյունում լարման դաշտում)	316
Գևորգ ՊՈՂՈՍՅԱՆ	
Հայերն աշխարհում. բնակչության պատմական տեղաշարժեր	318
ԱՆԱՀԻՏ ԶԻԶՅԱՆ	
Կարիքավոր ընտանիքների հետ իրականացվող «քրիստոնեական սոցիալական աշխատանքի» որոշ առանձնահատկությունները ՀՀ-ում	319
ՍՈՒՐԵՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ	
Մերայն Մաշտոցը և Մովսես Խորենացին որպես հայագիտության հիմնադիրներ	321
ՀԱՅԿ ՍՈՒՔԻԱՍՅԱՆ	
Պոստդեմոկրատիա, թե՛՝ նեոտոտալիտարիզմ	323
EDWARD A. TIRYAKIAN	
New avenues for armenia's development	324
ANI KALAYJIAN	
Engendering inner peace, well-being, happiness transforming horizontal violence: the 7-step integrative healing model	325
ՌՈՄԻԿ ՔՈՉԱՐՅԱՆ	
Հերմենևտիկական խնդրակարգի ներկայությունը պատմությունում և Մովսես Խորենացու պատմագիտական հայեցակարգը	327
ԷՄԻԼ ՕՐԴՈՒԽԱՆՅԱՆ	
Շնտրական մշակույթը ՀՀ քաղաքական գործընթացներում	329
ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՎ ՀԱՅԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԸ	
ՏԵՐ ԶԳՈՐ ՔԱՀԱՆԱ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ	
Մովսես Խորենացու «Հայոց պատմություն»-ը եւ նրա գեղծարարները	330
ԱՆԱՀԻՏ ԱՎԱԳՅԱՆ	
Աթանասյան հավատո հանգանակի հայերեն թարգմանություններն ու խմբագրությունները	332
ՔՆԱՐԻԿ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ	
Խորհրդանշական մի շարք պատկերներ 17-19-րդ դ. առաջին կեսի հայ սրբանկարչության մեջ	333
S. ԵՍԱՅԻ ՔԶՆ. ԱՐԹԵՆՅԱՆ	
Գլոբալիզացիան և հայ եկեղեցին	334
ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԼԱՅԱՆ	
Աղվանից կաթողիկոսության ենթակա եպիսկոպոսությունները 6-10-րդ դարերում	336

ԶԱՔԱՐԻԱ ՎՐԴ. ԲԱՂՈՒՄՅԱՆ Կիրական վարդապետ Երզնկացիի մեղքերի խոստովանության մասին	338
ԽԱՉԻԿ ԲԱՖՖԻ ԳԱՅԵՐ Հայոց եկեղեցին ֆրանսի վերֆելի «մուսա լեռան քառասուն օրը» վեպի մեջ	339
Տ. ԲԱԲԿԵՆ ՔԶՆ. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ հավատաստեղծագործական սրբավայրերի հետքերով	340
Տ. ՇԱՀԵ ՔԱՀԱՆԱ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ Թաղեռա առաքելի գրական ժառանգությունը	341
ԱՐԹՈՒՐ ՄԱԹՆՈՍՅԱՆ Ս. Երրոդուփյան դավանանքի ընկալումը վաղմիջնադարյան Հայաստանում	342
ՓԱՌԱՆՁԵՄ ՄԵՅԹԻՒՆՅԱՆ Աստծոյն տրվող անվանումները ըստ Աստվածաշնչի հայերեն բնագրերի	344
ՀՐԱՉԻԿ ՄԻՐՋՈՅԱՆ Զաքարիա Ագուլեցու երկը որպես հայ եկեղեցու պատմության սկզբնաղբյուր	345
Տ. ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ՔԶՆ. ՄԿՐՏՉՅԱՆ Ժամանակակից կրոնական հոսանքները և հայոց պետականությունը	346
Տ. ԱՐԱՐԱՏ ՔԶՆ. ՊՈՂՈՍՅԱՆ Հայագիտությունը «Էջմիածին» ամսագրում (1944-2013)	348
ԳԱՅԱՆԵ ՊՈՂՈՍՅԱՆ Մարդակազմական ըմբռնումների հոգևոր վերիմաստավորումը հայ միջնադարյան մեկնողական գրականության մեջ	350
ՄԱԹԵՆԻԿ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ Արծվյան քաղաքի նորակառույց սբ. Հովհաննես եկեղեցու ամենակալ Քրիստոսը. ավանդույթ և արդիականություն	352
ԱՎԵՏԻՍ ՔԱԼԱՇՅԱՆ Հայագիտությունը Գևորգյան հոգևոր ճեմարանում XIX դարի վերջին քառորդին	353
ՍՈՖՅԱ ՕՇԱՆՅԱՆ Հայ եկեղեցու դերի գնահատումը Դավիթ Անանունի կողմից	355

**ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ
“ՀԱՅԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԸ և ԱՐԴԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՁԱՆԻ
ՄԱՐՏԱՀՐԱՎԵՐՆԵՐԸ”
17–19 ՆՈՎՏԵՄԲԵՐԻ, 2013 Թ.**

ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐԻ ԴՐՈՒՑԹՆԵՐ

**SECOND INTERNATIONAL CONGRESS ON ARMENIAN STUDIES
“ARMENIAN STUDIES AND THE CHALLENGES OF MODERN
TIMES”
17–19 OCTOBER, 2013**

ABSTRACTS

**ВТОРОЙ МЕЖДУНАРОДНЫЙ АРМЕНОВЕДЧЕСКИЙ КОНГРЕСС
“АРМЕНОВЕДЕНИЕ И ВЫЗОВЫ СОВРЕМЕННОСТИ”
17–19 ОКТЯБРЯ 2013 Г.**

ТЕЗИСЫ ДОКЛАДОВ

Հրատ. պատվեր N 466
Հանձնված է տպագրության՝ 03.10.2013 թ.:
Չափսը՝ 60 x 84 ¹/₁₆: 23.25 տպ. մամուլ:
Տպաքանակը՝ 250 օրինակ:
Գինը՝ պայմանագրային
ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչության տպարան
Երևան, Մարշալ Բաղդամյան պող. 24: